

11.11.2016 - Proslov u příležitosti demonstrace proti jaderné elektrárně Gundremmingen (Bavorsko, cca 1980)

Z:

<http://denikreferendum.cz/clanek/2408-6-proslov-u-prilezitosti-demonstrace-proti-jaderne-elektrarne-gundremmingen>

Nazdar děvčata, nazdar kluci!

Před vámi stojí „neofašista, levicový extremist a vůbec užitečný idiot, který se nechal svést fašisty a extremisty“. Musí to přece být pravda, protože to řekl náš spolkový kancléř Kreisky. Pár dnů před lidovým hlasováním 5. listopadu těmito označeními pojmenoval všechny odpůrce atomu.

O pět měsíců později, v době nehody v Harrisburgu, řekl zastupující předseda strany Gratz, starosta Vídně: „Harrisburg ukazuje vyspělost, kterou rakouský národ prokázal svým rozhodnutím 5. listopadu.“

Od toho okamžiku si přece jen nejsem tak zcela jistý, jestli měl Kreisky pravdu. V lednu 1978 rakouský kancléř s rozhodností oznámil:

„Otázka atomu není téma, jež se hodí pro lidové hlasování.“

O půl roku později vyhlásil první referendum 2. republiky – právě na téma atom.

Po dalších čtyřech měsících, 5. listopadu 1978, zaplavila vlna radosti srdce odpůrců atomu: 50,47 procent Rakušanů, kteří volili, odmítlo spuštění jaderné elektrárny Zwentendorf.

„Velmi těsnou většinou ...“, psalo se v domácích i zahraničních novinách. „Velmi

19.1.2017 - Rede anlässlich einer Demonstration gegen das AKW Gundremmingen (Bayern, ca. 1980)

Aus:

http://www.oekonews.at/index.php?mdoc_id=1111989

Servas die Madeln, servas die Buam!

Vor Euch steht ein ‚Neofaschist, Linksextremist und überhaupt nützlicher Idiot, der sich von Faschisten und Extremisten hat verführen lassen.‘ Das muss ja stimmen, weil unser Bundeskanzler KREISKY es gesagt hat. Ein paar Tage vor der Volksabstimmung am 5. November hat er mit diesen Bezeichnungen alle Atomgegner belegt.

5 Monate später, im Verlauf des Unfalles von HARRISBURG sagt sein stv. Parteivorsitzender GRATZ, Bürgermeister von Wien: ‚Harrisburg zeigt die Reife, die das österreichische Volk mit seiner Entscheidung am 5. November bewiesen hat.‘ – Seither bin ich doch nicht so ganz sicher, ob Kreisky recht hatte. Im Jänner 1978 hatte der österreichische Kanzler dezidiert festgestellt: ‚Die Frage Atom ist ganz und gar kein Thema, das sich für eine Volksabstimmung eignet.‘

Ein halbes Jahr später kündigte er die 1. Volksabstimmung der 2. Republik an – eben über das Thema Atom. Weitere 4 Monate danach, am 5. November 1978, erfüllte eine Woge der Freude die Herzen der Atomgegner: 50,47 % der Österreicher, die gewählt hatten, hatten die Inbetriebnahme des AKWs Zwentendorf abgelehnt. ‚Mit äußerst knapper Mehrheit ....‘, hieß es in den in- und ausländischen Zeitungen. ‚Äußerst knappe

těsnou většinou"? Skutečně těsně.

Ale přesto drtivou většinou, vezmeme-li v úvahu dynamiku předchozího procesu tvorby mínění.

Hned po vyhlášení referenda koncem června vyplynulo z oficiálních anket, že asi dvě třetiny chtějí hlasovat pro a jen třetina proti Zwentendorfu.

Za čtyři měsíce získali odpůrci atomu dalších dvacet procent přívrženců.

To ale téměř všechny komentáře opomněly.

Podobně se nezmínilo, že žádná politická strana nikdy nedosáhla v tak krátkém čase jednoduchými prostředky tak úspěšný obrat - proti „pro-nukleárnímu kolosu“, proti vládě, obchodu a průmyslu, svazu odborů a E-byznysu.

Tyto subjekty vydaly na kampaň k referendu více než třicet milionů šilinků, tedy více, než rakouský stát vydal předtím během tří let na výzkum sluneční, větrné a geotermální energie dohromady!

Vítězství rakouských odpůrců atomu je samozřejmě nutno přičíst více faktorům.

Vyzdvihnout je třeba:

1. vytrvalou angažovanost;
2. schopnost odpůrců atomu přirostřovat rozpory mezi oportunisticky jednajícími politickými stranami a držet pohromadě i přes rozpory ve vlastních řadách;
3. jako třetí faktor: bojovali s argumenty pomocí stále většího přílivu pomocníků a přinesli osvětu ne do každé, ale do nesčetných malých obcí;
4. neztratili humor a zřekli se násilí. Ne z měkkosti, nýbrž z uvážlivosti. Do úvah jsme zahrnuli částečnou

Mehrheit'? In der Tat, ja.

Doch eine überwältigende Mehrheit, wenn man sich die Dynamik des vorangegangenen Meinungsbildungsprozesses vor Augen hält. Gleich nach Ankündigung der Abstimmung Ende Juni ergaben offizielle Umfragen, dass ca. 2/3 für, nur 1/3 gegen Zwentendorf stimmen wollten. In vier Monaten gewannen die Atom-Gegner 20 % der Meinungen für sich hinzu.

Das zu sagen vergaßen fast alle Kommentare. Ebenso wurde kaum erwähnt, dass dieser nie innerhalb so kurzer Zeit einer politischen Partei geglückte Umschwung mit lächerlichen Mitteln gegenüber dem 'Pro-Atom-Koloss' geschafft worden war: gegenüber Regierung, Wirtschaft und Industrie, Gewerkschaftsbund und E-Wirtschaft. Diese gaben in der Abstimmungskampagne über 30 Millionen Schilling aus: mehr, als der österreichische Staat während der 3 Jahre zuvor für die Erforschung von Sonnen-, Wind- und geothermischen Energien zusammen ausgegeben hat! Der Sieg der österreichischen Atom-Gegner ist natürlich mehreren Faktoren zuzuschreiben.

Hervorzuheben hat man: - das ausdauernde Engagement; - die Fähigkeit der Atomgegner, die Gegensätze zwischen den opportunistisch agierenden politischen Parteien zu verschärfen und trotz Gegensätzen in den eigenen Reihen zusammenzuhalten; - als dritter Faktor: sie haben mit Argumenten gekämpft, sie haben in einer ständig anschwellenden Woge von Helfern die Aufklärung nicht in jedes, aber in zahllose kleine Dörfer getragen; - Sie haben den Humor nicht verloren und auf Gewalt verzichtet. Nicht aus Weichheit, sondern aus Überlegung.

Wir haben die Möglichkeit von Gewalt teils in

možnost násilí, ale vždy jsme našli vhodnější prostředky. Druhá strana disponuje mnohými formami násilí; naše násilí by druhé straně jen dalo záminku uplatnit převahu svým násilím.

Právě proto, že jsme se vydali cestou trpělivého vysvětlování, měli zastánci atomu se svými prohlášeními jen poměrně malé pole působnosti.

Tak padla Kreiského slova „jsou to stejně samí fašisti a extremisti“ v konečném důsledku na jeho hlavu.

Tak se mohly hromadné sdělovací prostředky – až na vládní tisk – chopit našich argumentů. Některé nesměle, některé stále kurážněji, stále „osobně odvážněji“.

Tak mohlo dojít k tomu, že ještě deset dnů před referendem 5. listopadu někdo zpřístupnil časopisu „profil“ (rakouskému „Spiegelu“) studii Geologického spolkového úřadu, která byla sedmáct let utajována před veřejností.

V ní se zkoumala stanoviště pro jaderné elektrárny v Rakousku.

Místa byla rozdělena na „velmi vhodná“, „vhodná“, „vhodná s výhradami“ a „zcela nevhodná“. Zwentendorf není v první, ani ve druhé, ani ve třetí kategorii – nýbrž až v poslední! Sedmáct let! Srovnajme to s prohlášeními, že je „Zwentendorf nejbezpečnější jaderná elektrárna na světě“ a dalšími podobnými.

Není divu, že tehdejší šéfredaktor „profilu“

die Überlegungen miteinbezogen: wir fanden aber immer tauglichere Mittel. Die Gewalt besitzt die andere Seite vielfach; unsere Gewalt gäbe nur der anderen Seite den Vorwand, die Übermacht ihrer Gewalt anzuwenden.

Gerade weil wir den geduldigen Weg der hartnäckigen Aufklärung gingen, hatten die Befürworter mit ihren Verkündigungen nur verhältnismäßig geringen Spielraum.

So fielen Kreiskys Worte ‘San eh ein lauter Faschisten und Extremisten’ letztlich ihm auf den Kopf.

So konnten die Massenmedien – bis auf die Regierungspresse – manche schüchterner, manche aber immer unerschrockener, immer ‘zivilcouragierter’ unsere Argumente aufgreifen.

Auf dieser Basis konnte es geschehen, dass noch 10 Tage vor dem 5. November jemand der Zeitschrift ‘profil’ eine Studie der Geologischen Bundesanstalt zugänglich machte, die 17 (!) Jahre vor der Öffentlichkeit geheimgehalten worden war:

Darin waren Standorte für AKWs in Österreich untersucht worden.

Eingeteilt in ‘sehr gut geeignet’, ‘geeignet’, ‘geeignet mit Vorbehalten’ und ‘völlig ungeeignet’. Zwentendorf nicht in der 1., nicht in der 2., nicht in der 3. Kategorie – sondern in der letzten! 17 Jahre!

Man vergleiche dazu Aussagen wie ‘Zwentendorf, das sicherste Atomkraftwerk der Welt’ usw...

Kein Wunder, dass der damalige Chefredakteur

(P. M. Lingens) v úvodníku napsal, že ze všech novinářů svých novin zbyl jako jediný, který byl ještě pro Zwentendorf. „Zdá se, jako by novináři, čím více se zabývají jadernými elektrárnami, ani jinak nemohli, než stále více přicházet s argumenty proti jaderné energii,“ dodal.

Před 5. listopadem 1978 se Rakousko dostalo do pohybu v míře, jakou jsem nikdy nezažil. Rostoucí hnutí stále většího počtu lidí dobré vůle, lidí ze všech vrstev. Především ale mládež.

Samozřejmě, že je v Rakousku mnoho mladých, kterým je mnohé nebo všechno „buřt“. Přece jen v této hlasovací kampani ukázalo nečekaně vysoké procento mladých svou vůli nezabřednout do cynismu „po mně potopa“, vůli nepodat se vnucenému, přičínenému osudu, vůli vzít do rukou svůj vlastní osud.

A přitom dát přednost před pokrokem „požírajícím zemi“ spíše „pokroku respektujícím zemi“. Před pokrokem, který každý den vymýtí asi dvacet kilometrů čtverečních lesa ze zemského povrchu.

Günther NENNING, známý socialistický novinář a – kromě záležitostí jaderné energie – přítel Kreiského, napsal dne 7. listopadu, dva dny po lidovém hlasování:

„Rakouský lid zvítězil nad svými vládci. Angažovaní nad zbyrokratizovanými, nemajetní nad bohatými, zdravý lidský rozum nad odborníky, kteří to věděli lépe.“

Při tom nám pomohli naši přátelé ze zahraničí, kteří byli s jadernými projekty

von 'profil' (P. M. Lingens) in einem Leitartikel feststellte, dass er von allen Journalisten seiner Zeitung als der einzige übriggeblieben war, der noch für Zwentendorf war. 'Es scheint, als könnten Journalisten, je mehr sie sich mit den Atomkraftwerken beschäftigen, sich gar nicht helfen, immer mehr Argumente gegen die Atomkraft zu entdecken', schloss er sinngemäß.

Vor dem 5. November 1978 geriet Österreich in Bewegung, in einem Ausmaß, wie ich es nie erlebt hatte. Eine anschwellende Bewegung von immer mehr Menschen guten Willens; Menschen aus allen Bereichen.

Besonders aber der Jugend. Freilich gibt es in Österreich viele Junge, denen vieles oder alles 'wurscht' ist. Doch in diesem Abstimmungskampf hat ein unerwartet hoher Prozentsatz von Jungen ihren Willen gezeigt, nicht im Zynismus des Hinter-mir-die-Sintflut zu versinken, den Willen, nicht vor einem aufgezwungenen, zugeordneten Schicksal abzudanken; den Willen, das eigene Schicksal in die Hand zu nehmen. Und dabei dem 'die Erde fressenden Fortschritt' den 'die Erde achtenden Fortschritt' vorzuziehen. Gegen den Fortschritt, der jeden Tag ca. 20 km² Wald von der Erdoberfläche rasiert!

Günther NENNING, bekannter sozialistischer Publizist und – außer in Sachen Atomenergie – Freund Kreiskys, schrieb am 7. November, 2 Tage nach der Volksabstimmung: 'Das österreichische Volk hat über seine Regierenden gesiegt. Die Engagierten über die Bürokratisierten, die Hungerleider über die Geldsäcke, der gesunde Menschenverstand über die Besserwisserei der Experten.' –

Geholfen haben uns dabei unsere Freunde aus dem Ausland, die früher als die Österreicher

konfrontováni dříve než Rakušané. Mimo jiné nám pomohl boj badensko-rýnských občanských iniciativ proti jaderné elektrárně Wyhl na Rýnu a kritický dokumentární film „Život s jadernou energií“ ze Švýcarska, a tehdejší velmi silný protest proti civilnímu a vojenskému využití atomu ve Francii.

Proto sem dnes přišla naše rakouská, naše salcburská delegace demonstrovat proti druhému bloku reaktoru v bavorském stanovišti Gundremmingen, jehož radioaktivní úniky se již při „normálním provozu“ dostanou také do Dunaje: už z prvního bloku Gundremmingen je částečně nacházíme „v krásném modrém Dunaji“ Rakouska...

Heinz Stockinger, Salcburský výbor iniciativy rakouských odpůrců jaderných elektráren (www.plage.at)

Tento text vyšel také v knize „Kein Kernkraftwerk in Zwentendorf“ v nakladatelství „Bibliothek der Provinz“.

Překlad do češtiny a zpracování: Hana Jilková, Milan Smrž, Bernhard Riepl, www.sonneundfreiheit.eu

siehe auch:

www.oekonews.at/index.php?mdoc_id=111989

mit Atomprojekten konfrontiert waren: geholfen haben uns unter anderem der Kampf der Badisch-Rheinischen Bürgerinitiativen gegen das AKW Wyhl am Rhein, der kritische Dokumentarfilm ‘Leben mit der Atomenergie’ aus der Schweiz, der damals ungemein starke Widerstand gegen die zivile wie militärische Atomnutzung in Frankreich.

Deshalb ist unsere österreichische, unsere Salzburger Delegation heute auch hierher zur Demonstration gegen einen 2. Reaktorblock am bayerischen Standort Gundremmingen gekommen. Und - dessen radioaktive Abgaben schon aus dem ‘Normalbetrieb’ landen auch in der Donau: schon von Gundremmingen Block 1 findet man sie zum Teil in der ‘schönen blauen Donau’ Österreichs wieder...

Heinz Stockinger, Salzburger Komitee der Initiative Österreichischer AKW-Gegner (heute www.plage.at)

Dieser Text erschien ähnlich im Buch ‘Kein Kernkraftwerk in Zwentendorf’ im Verlag ‘Bibliothek der Provinz’ und anlässlich des Jahrestages der Zwentendorf Volksabstimmung 1978 auch am 11.11.2016 in einer tschechischen Übersetzung von Hana Jilková (für www.sonneundfreiheit.eu) unter

<http://denikreferendum.cz/clanek/24086-proslov-u-prilezitosti-demonstrace-proti-jaderne-elektrarne-gundremmingen>